

Informace o investičních nástrojích, rizicích a kategorizaci klientů

OBSAH DOKUMENTU

1	Všeobecné informace	4
2	Všeobecná investiční rizika	4
2.1	Tržní riziko	4
2.2	Měnové riziko	4
2.3	Úrokové riziko.....	4
2.4	Riziko likvidity	4
2.5	Inflační riziko.....	4
2.6	Finanční riziko	5
2.7	Riziko emitenta	5
2.8	Riziko odvětví.....	5
2.9	Globální riziko	5
2.10	Politické riziko.....	5
2.11	Rizika v souvislosti s obchodováním na úvěř	5
3	Typy investičních nástrojů	6
3.1	Podílové fondy (Podílové listy).....	6
3.1.1	Popis.....	6
3.1.2	Výnos.....	6
3.1.3	Výhody	6
3.1.4	Vybrané typy podílových fondů	6
3.1.5	Rizika spojená s investováním do podílových fondů	7
3.2	Dluhopisy (Závazkové listy/Zajištěné obligace)	8
3.2.1	Popis.....	8
3.2.2	Výnos.....	8
3.2.3	Výhody	8
3.2.4	Některé zvláštní typy dluhopisů	8
3.2.5	Rizika spojená s investováním do dluhopisů	8
3.3	Akcie.....	9
3.3.1	Popis.....	9
3.3.2	Výnos.....	9
3.3.3	Rizika spojená s investováním do akcií.....	9
3.4	Opce	10
3.4.1	Popis.....	10
3.4.2	Výnos.....	10
3.4.3	Rizika spojená s investováním do opcí	11
3.4.4	Výhody	11
3.5	Warrant (Opční list)	11
3.5.1	Popis.....	11
3.5.2	Výnos.....	12
3.5.3	Rizika spojená s investováním do Warrantů	12
3.5.4	Výhody	12
3.6	Strukturované produkty	12
3.6.1	Popis.....	12
3.6.2	Rizika.....	13
3.6.3	Vybrané typy strukturovaných produktů	14
3.7	Swapy	15

3.7.1	Popis.....	15
3.7.2	Výnos.....	15
3.7.3	Rizika.....	16
3.7.4	Výhody.....	16
3.8	Forwardy	16
3.8.1	Popis.....	16
3.8.2	Výnos.....	16
3.8.3	Rizika.....	16
3.8.4	Výhody.....	17
3.9	Instrumenty peněžního trhu.....	17
3.9.1	Popis.....	17
3.9.2	Výnos.....	17
3.9.3	Rizika.....	17
3.9.4	Výhody.....	17
3.10	Kategorizace klientů.....	17
3.10.1	Povinnost banky provádět kategorizaci klientů	18
3.10.2	Právní vymezení kategorií klientů.....	18
3.10.3	Poučení o klientské kategorizaci a právech přestupu.....	19
3.10.4	Změna kategorie klienta.....	19

1 Všeobecné informace

Obchody s investičními nástroji jsou spojeny s řadou rizikových faktorů, které mohou mít vliv na výnosnost nebo ztrátovost každé investice. Riziko investování je možné označit jako nebezpečí, že investor nedosáhne očekávaného výnosu. Poučení o rizicích týkajících se obchodů s Investičními nástroji a metodách jejich snižování je v širším rozsahu uveřejněno na www.rb.cz.

2 Všeobecná investiční rizika

- Každá forma investice je úzce spjata s rizikem. Čím vyšší je očekávaný výnos, tím vyšší je potenciální riziko.
- Doba trvání investice (investiční horizont) ovlivňuje míru rizika.
- Výnosy Investičních nástrojů dosažené v minulém období nejsou zárukou výnosů dosažených v budoucnosti.
- Celkové riziko portfolia lze snížit investováním do různých druhů Investičních nástrojů.
- Obchodování s investičními nástroji s využitím úvěru, tzn. margin trading znamená zvýšené riziko. Úrokové poplatky za úvěr snižují celkový zisk a zároveň využití úvěru násobí výnosovou míru, což se může, v případě poklesu investičního nástrojů, projevit výraznou ztrátou.
- Klient nese plnou odpovědnost za správné zdanění výnosů z Investičních nástrojů.

Banka upozorňuje Klienta na základní druhy rizika spojená s investicemi do Investičních nástrojů:

2.1 Tržní riziko

Tržní riziko ovlivňuje kolísání výnosových měr v důsledku fluktuace trhu. Tržní ceny Investičních nástrojů mohou stoupat nebo klesat v reakci např. na změny ekonomických podmínek, spotřebitelských preferencí, úrokových měr. Tržnímu riziku jsou vystaveny všechny Investiční nástroje. Měnové a úrokové riziko jsou druhy tržního rizika.

2.2 Měnové riziko

Při investicích do aktiv denominovaných v cizí měně závisí riziko a možný zisk na celkovém vývoji kurzu aktiva a měnového kurzu. Nepříznivý měnový vývoj může negativně ovlivnit celkový vývoj investice i v případě pozitivního vývoje kurzu Investičního nástroje.

2.3 Úrokové riziko

Úrokové riziko ovlivňuje kolísání výnosové míry Investičních nástrojů tím, že se mění hladina úrokových sazeb. Tyto změny ovlivňují Investiční nástroje inverzně, tzn., že na zvýšení úrokových sazeb reagují akcie i obligace poklesem cen (obligace zároveň růstem výnosů), na snížení úrokových sazeb reaguje akciový i obligační trh růstem cen.

2.4 Riziko likvidity

U investic do Investičních nástrojů (zejména u těch, které nejsou obchodovány na regulovaných trzích nebo do jiných na trhu nestabilních Investičních nástrojů), je nutné počítat s rizikem, že kurz bude negativně ovlivněn nízkou likviditou nebo že daný Investiční nástroj nebude Klient moci ve zvoleném okamžiku prodat či koupit.

2.5 Inflační riziko

Inflační riziko ovlivňuje reálnou výnosovou míru Investičních instrumentů. Vysoká inflace může způsobit, že investor dosáhne záporné výnosové míry.

2.6 Finanční riziko

Finanční riziko je spojeno s využitím cizího kapitálu při financování firmy. Čím větší část aktiv je financována cizím kapitálem společnosti, tím větší je finanční riziko firmy. Při investování do Investičních nástrojů se Klient může proti rizikům zajistit. Klient si musí být vědom, že podstupovaná rizika by měla odpovídat předem vybrané strategii a stanovení finančních cílů.

2.7 Riziko emitenta

Riziko emitenta znamená nebezpečí, že emitent nebude schopen dostát svým závazkům a provádět platby. V krajním případě hrozí i ztráta celé investice.

2.8 Riziko odvětví

Znamená nebezpečí změny ceny Investičních nástrojů v rámci poklesu příslušného odvětví jako celku.

2.9 Globální riziko

Znamená nebezpečí změny ceny Investičních nástrojů v rámci globálního poklesu ekonomik států a kapitálových trhů.

2.10 Politické riziko

Znamená nebezpečí změny ve vztahu k Investičním nástrojům v rámci změny politické situace. Politické změny mohou ovlivnit zejména cenu a převoditelnost cenných papírů a postavení emitenta.

2.11 Rizika v souvislosti s obchodováním na úvěr

Klient může ztratit více peněžních prostředků, než kolik na začátku složí na maržový účet. Pokles kurzů cenných papírů nakoupených na úvěr může znamenat nutnost složit k obchodníkovi další prostředky, pokud bude chtít zabránit nucenému prodeji cenných papírů ze svého účtu. Obchodník může prodat cenné papíry z účtu klienta i bez jeho souhlasu. Pokud se vlastní zdroje na maržovém účtu sníží pod hodnotu likvidačního marginu, může obchodník prodat cenné papíry z maržového účtu na pokrytí rozdílu. Obchodník může prodat cenné papíry z účtu klienta, aniž by měl povinnost o tom klienta předem informovat. Někteří investoři se domnívají, že musí od obchodníka obdržet margin call, aby byl platný a že obchodník nemůže prodat cenné papíry z jejich účtu k doplnění udržovacího krytí, pokud je obchodník nejdříve nekontaktuje. Obchodník se zpravidla snaží margin call zaslat, ale není to jeho povinností.

Klient nemá právo na prodloužení doby, do kdy musí doplnit udržovací margin. Za určitých podmínek může dojít k prodloužení doby, do kdy musí zákazník splnit požadavky udržovacího marginu, na takové prodloužení však nemá zákazník automaticky nárok.

3 Typy investičních nástrojů

3.1 Podílové fondy (Podílové listy)

3.1.1 Popis

Podílový list je investiční nástroj, který představuje podíl podílníka na majetku v podílovém fondu a se kterým jsou spojena další práva plynoucí ze zákona nebo statutu. Součet hodnot podílových listů vytváří čistou hodnotu majetku v podílovém fondu. Podílové fondy mohou být vytvořeny zejména jako otevřené nebo uzavřené. Podílník otevřeného podílového fondu má právo na odkup podílového listu investiční společností, která podílové fond vytváří. Podílové fondy se člení podle majetku, do kterého investují peněžní prostředky anebo rizika trhu na který zaměřují svoji investiční politiku:

- i) fondy peněžního trhu
- ii) dluhopisové fondy,
- iii) smíšené podílové fondy
- iv) akciové fondy
- v) fondy fondů apod.

Podílové fondy jsou spravovány investičními společnostmi. Upozorňujeme, že zahraniční podílové fondy mohou mít odlišnou právní strukturu, která se liší od tuzemských podílových fondů.

Podílové fondy využívají v rámci svých strategií rovněž derivátové nástroje; rozsah jejich použití je uveden v dokumentech, který podílový fond vydává, např. ve statutu.

3.1.2 Výnos

Vývoj hodnoty podílového listu závisí na investiční strategii stanovené ve statutu fondu a také vývoji na trhu jednotlivých investičních nástrojů držených fondem. Výnosy z podílových listů mohou být vypláceny podílníkům, případně reinvestovány do fondu. Je-li podílový list vydán uzavřeným podílovým fondem, lze jej obchodovat pouze na kapitálovém trhu, příp. prodávat jiným zájemcům o investici. Investovaná částka do podílových listů ani výnosy z ní nejsou právně zaručeny.

3.1.3 Výhody

Pro investory srozumitelný investiční nástroj, při investicích je však nezbytné zohlednit parametry daného fondu uvedené ve statutech a dalších dokumentech vydávaných fondy.

3.1.4 Vybrané typy podílových fondů

3.1.4.1 Nemovitostní podílové fondy

Nemovitostní fondy jsou zvláštní fondy vlastněné investiční společností, která pro akcionáře drží a řídí zvláštní fond. Podílové listy představují smluvní nárok na podíl na zisku zvláštního fondu. Nemovitostní fondy investují prostředky získané od akcionářů v souladu s principem diverzifikace rizik zejména do pozemků, nemovitostí, podílů ve společnostech zabývajících se nemovitostmi a podobných holdingů a do svých vlastních stavebních projektů; drží rovněž likvidní finanční investice (investice do likvidních aktiv), například cenné papíry a bankovní vklady. Likvidní investice slouží k úhradě platebních závazků fondů (např. z nákupu nemovitosti) a k odkupu podílových listů.

Výnos

Celkové výnosy nemovitostních fondů z pohledu akcionáře spočívají jednak v každoroční výplatě dividend (pokud je fond rozděljuje a nereinvestuje) a jednak v cenovém trendu vypočtené hodnoty fondu. Výnos není možné určit předem. Výkonnost nemovitostního fondu závisí na investiční politice stanovené v pravidlech fondu, tržních trendech, na jednotlivých nemovitostech, které fond drží a na dalších složkách

fondu (cenné papíry, zůstatky v bankách). Předchozí výkony nemovitostního fondu nenaznačují jeho výkony v budoucnu.

Nemovitostní fondy jsou vystaveny rizikům snížené návratnosti mimo jiné z důvodu nízké obsazenosti budov. Zejména u vlastních stavebních projektů fondů mohou nastat problémy s jejich prvním pronájmem. Nízká obsazenost má negativní vliv na hodnotu nemovitostního fondu a vede ke snížení vyplácených dividend. Investice do nemovitostních fondů mohou také vést k částečné ztrátě vloženého kapitálu.

Nemovitostní fondy rovněž investují prostředky a hotovost na účtech do dalších forem investic, zejména do úročených cenných papírů. Tato část majetku fondu je proto vystavena specifickým rizikům, která postihují vybranou formu investice. Pokud nemovitostní fondy investují do zahraničních projektů mimo Českou republiku, je akcionář vystaven rovněž kurzovním rizikům, neboť tržní hodnota a návratnost těchto zahraničních investic se při výpočtu ceny emise nebo odkupu podílových listů převádí na koruny.

Cenové riziko

Podílové listy je obvykle možné kdykoliv vrátit za odkupní hodnotu. U nemovitostních fondů může zpětný odkup podílových listů podléhat omezením. Ve výjimečných případech může být zpětný odkup dočasně zastaven, dokud nebude prodán majetek nemovitostního fondu a získán výnos z prodeje. Pravidla fondu mohou stanovit, že v případě vrácení velkého počtu podílových listů lze zastavit zpětný odkup až na dobu dvou let. V takovém případě nemůže fond během tohoto období vyplácet cenu zpětného odkupu. Nemovitostní fondy se obvykle klasifikují jako dlouhodobé investiční projekty.

Výhody

Otevřené nemovitostní fondy představují nejjednodušší a nejbezpečnější způsob investice do nemovitostí.

3.1.4.2 Podílové fondy obchodované na burze (ETF)

Fondy obchodované na burzovních trzích (ETF) představují podíly ve fondech, s nimiž se na burzovním trhu obchoduje jako s akciemi. ETF obvykle tvoří koš cenných papírů (např. akcií), který odráží složení indexu, tj. kopíruje index podílového listu pomocí cenných papírů tvořících tento index a jejich současné váhy. ETF se často nazývají „indexové akcie“. Výnosy ETF závisí na cenách cenných papírů zařazených do koše cenných papírů. Riziko ETF tak závisí na riziku cenných papírů zařazených do koše cenných papírů.

Výhody

Jednoduchý a flexibilní způsob investování do diverzifikovaného koše akcií nebo jiných podkladových aktiv.

3.1.5 Rizika spojená s investováním do podílových fondů

Cenové riziko Podílové listy lze obvykle kdykoliv odprodat investiční společnosti emitující podílové listy za aktuální odkupní cenu. Ve výjimečných případech může být zpětný odkup podílových listů dočasně zastaven. S některými druhy podílových listů lze obchodovat na burze. Ceny, za které lze prodat podílové listy, se mohou lišit od cen, které lze získat odkupem od investiční společnosti.

Měnové riziko Neexistuje pouze v případě, jsou-li cenné papíry ve fondu denominované v českých korunách. Pokud jsou cenné papíry denominované v zahraniční měně, pak existuje nízké, průměrné až vysoké riziko, záleží však na pohybu směnného kurzu cenných papírů vůči české koruně.

Likvidní riziko Nízké s ohledem na možnost prodeje podílových listů zpět investiční společnosti. Existují však výjimky, např. v případě speciálních fondů.

Kreditní riziko Nízké. Existuje však riziko neplnění závazků z cenných papírů emitentů tvořících podílové fondy.

3.2 Dluhopisy (Závazkové listy/Zajištěné obligace)

3.2.1 Popis

Dluhopis je investiční nástroj, který vyjadřuje dlužnický závazek emitenta vůči oprávněnému majiteli dluhopisu. Majitel dluhopisu tak má nárok požadovat po emitentovi splacení jmenovité hodnoty v době splatnosti dluhopisu a v určených termínech i stanovených výnosů (úroků). Práva a povinnosti emitenta dluhopisů a vlastníka dluhopisů (investora) jsou zpravidla určeny v emisních podmínkách dluhopisů. Vlastník dluhopisů neručí za závazky společnosti.

3.2.2 Výnos

Dluhopisy mohou mít stanovený výnos jako a) pevnou úrokovou sazbu, b) pohyblivou úrokovou sazbu, c) nulovou úrokovou sazbu, přičemž výnos pro majitele plyne z rozdílu mezi nižší nákupní cenou při emisi dluhopisů a prodejní jmenovitou cenou vyplácenou při splatnosti, d) příp. jiným způsobem. Výplata jmenovité hodnoty a výnosů z dluhopisů není právně zaručena. Banky a obchodníci s cennými papíry, kteří emitují dluhopisy, se ze zákona účastní záručního systému, který zčásti uspokojuje investice vlastníků dluhopisů při finančních potížích emitentů.

3.2.3 Výhody

Jasný a předem známý výnos v případě zejména korporátních dluhopisů, který je zpravidla vyšší než výnos státních dluhopisů a nástrojů peněžního trhu (zpravidla z důvodu kompenzace existujících korporátních rizik).

3.2.4 Některé zvláštní typy dluhopisů

3.2.4.1 Hypoteční zástavní listy

Hypoteční zástavní listy jsou dluhopisy vydávané hypotečními bankami s cílem získat finanční prostředky na poskytování hypotečních úvěrů. Jmenovitá hodnota a hodnota poměrného výnosu HZL je plně kryta pohledávkami z hypotečních úvěrů. Pro řádné krytí jmenovité hodnoty hypotečních zástavních listů mohou být použity pohledávky z hypotečních úvěrů, které nepřevyšují 70% ceny zastavených nemovitostí. HZL může vydávat pouze banka. Emitent HZL zajišťuje dostatečné krytí závazků z hypotečních zástavních listů v běhu tak, aby součet pohledávek z hypotečních úvěrů nebo jejich částí a celkového náhradního krytí nepoklesl pod celkovou výši závazků ze všech jim vydaných HZL na trhu.

3.2.4.2 Podřízené dluhopisy

Podřízený dluhopis je dluhopis, u kterého v případě a) vstupu emitenta do likvidace, b) vydání rozhodnutí o úpadku emitenta, c) jiného obdobného opatření zahraničního emitenta bude pohledávka z dluhopisu uspokojena až po uspokojení všech ostatních pohledávek (s výjimkou pohledávek, které jsou obdobně podřízené).

3.2.5 Rizika spojená s investováním do dluhopisů

Kreditní riziko Riziko, že dlužník nebude schopen splnit své závazky, a to zcela nebo zčásti, existuje vždy. Při rozhodování o investici je proto nutné vždy zvažovat bonitu a kreditní postavení dlužníka. K některým emitentům vydávají nezávislé ratingové agentury rating emitenta nebo dluhopisů, což pomůže investorům při orientaci do investice.

Cenové riziko

Investor jako vlastník dluhopisů při splatnosti dluhopisu získá odkupní cenu, která je uvedena v podmínkách dluhopisu. Emisní podmínky však mohou upravovat možnost předčasné splatnosti dluhopisu emitentem.

Pokud je dluhopis prodán před jeho splatností, získá investor současnou tržní hodnotu, přičemž cenu dluhopisu určuje nabídkou a poptávkou dluhopisu a současnou úrokovou mírou. Například ceny cenných papírů s pevnou sazbou budou klesat, pokud porostou úroky z dluhopisů se srovnatelnou dobou splatnosti. Opačně, dluhopisy získávají na hodnotě, pokud úrok z dluhopisů s podobnou dobou splatnosti klesne. Změna v kredibilitě emitenta může rovněž ovlivnit tržní cenu dluhopisu.

V případě dluhopisů s variabilní úrokovou mírou, u nichž je úroková sazba indexována podle sazeb na kapitálovém trhu, existuje riziko, že úroky budou stagnovat, mnohem vyšší než u dluhopisů, jejichž úroková sazba závisí na sazbách peněžního trhu.

Ukazatel durace popisuje míru změny v ceně dluhopisu jako reakci na změny v úrokových sazbách. Durace závisí především na době, která zbývá do splatnosti dluhopisu. Čím delší doba zbývá do splatnosti, tím větší vliv budou mít změny v obecných úrokových sazbách na cenu.

Riziko likvidity

Obchodovatelnost dluhopisů závisí na mnoha faktorech, např. objemu emise, nominální hodnotě dluhopisu, době zbývající do splatnosti nebo podmínkám na daném trhu. V případě, že dluhopisy nebude možné prodat, vlastník dluhopisu bude povinen dluhopisy držet až do splatnosti.

Obchodování s dluhopisy

S dluhopisy lze obchodovat na regulovaných (např. burzovních) nebo jiných trzích. V případě, že dluhopisy nejsou přijaty na regulovaném ani jiném trhu, musí emitent zjistit z emisních podmínek, zda emitent je oprávněn či povinen dluhopisy od vlastníka dluhopisu odkoupit před splatností dluhopisů a za jakých podmínek mohou být dluhopisy převedeny na třetí osobu. Jsou-li dluhopisy obchodovány na různých trzích, mohou se ceny dosahované na různých trzích lišit.

3.3 Akcie

3.3.1 Popis

Akcie je investičním nástrojem, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se podle zákona a stanov společnosti na řízení společnosti, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Akcionář nemá právo požadovat od společnosti odkoupení své akcie. Akcionář neručí za závazky společnosti. Akcie mohou být obchodovány na neregulovaných trzích, případně mohou být obchodovány na regulovaných trzích (např. burzách).

3.3.2 Výnos

Výnosem z držby akcií je dividenda a kapitálový zisk nebo ztráta z prodeje akcií. Výše dividendy závisí na rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku mezi akcionáře. Výše dividend je vyjádřena buď jako absolutní částka na jednu akcii nebo jako procento nominální hodnoty akcií. Výnos získaný z dividend ve vztahu k ceně akcií se nazývá dividendový výnos.

3.3.3 Rizika spojená s investováním do akcií

Cenové riziko

S akciemi lze obchodovat na regulovaných trzích (např. burzovních) nebo jiných trzích. Ceny - kurzy - se zpravidla určují každý den na

základě nabídky a poptávky. V případě, že investor nabude akcii, kterou nelze zobchodovat na veřejných trzích, musí ze statutárních dokumentů zajistit převoditelnost akcie na třetí osobu. Na regulovaných trzích závisí kurz akcií na hospodářském vývoji dané společnosti, hospodářském a politickém prostředí a mnoha dalších racionálních i iracionálních faktorech. Při úpadku emitenta, investor utrhá ztrátu s vloženého kapitálu a to i do 100% vložené investice. Je-li akcie kotována na několika trzích v různých měnách, investor musí zohlednit měnové riziko.

Kreditní riziko

Vlastník akcie je akcionářem společnosti a může při úpadku emitenta utřít 100% ztrátu vložené investice.

Riziko likvidity

U akcií přijatých k obchodování na několika regulovaných trzích nebo v případě akcií s úzkým trhem může vzniknout problém s převoditelností akcií.

Měnové riziko

Neexistuje riziko, pokud je akcie denominovaná v českých korunách. Pokud je akcie denominovaná v zahraniční měně, existuje nízké, průměrné až vysoké riziko, záleží však na pohybu směnného kurzu vůči české koruně.

Obchodování s akciami na regulovaných trzích

V případě obchodů na regulovaných trzích akcionář musí dodržovat pravidla obchodování příslušného trhu (např. obchodování v objemech, čas obchodování, typy pokynů).

3.3.4 Výhody

Předností investice do akcií obchodovaných na regulovaných trzích je možnost vysokého výnosu, existují však významná rizika toho, že vysokého výnosu nebude dosaženo.

3.4 Opce

3.4.1 Popis

Kupující opce (držitel) je oprávněn koupit (call opce), příp. prodat (put opce), určité podkladové aktivum za předem pevně určenou cenu kdykoliv během stanovené doby (americká opce) či v den její splatnosti (evropská opce). Pokud kupující opce své právo uplatní, prodávající (vystavitel) je povinen dané podkladové aktivum koupit, příp. prodat.

Cenou opce je opční prémie, kterou kupující platí prodávajícímu jako kompenzaci za riziko spojené s vypsáním opce. Výše opční prémie je odvozena z rozdílu mezi aktuální tržní cenou podkladového aktiva a cenou sjednanou (vnitřní hodnota). Na burzovních trzích se opční prémie vytváří na základě nabídky a poptávky. Rozdíl mezi opční premií a vnitřní hodnotou stanovuje časovou hodnotu opce. Čím je doba do splatnosti delší, tím je i časová hodnota opce vyšší. S pořízením opce jsou spojeny i transakční náklady.

3.4.2 Výnos

V okamžiku sjednání opce je předem stanovena realizační cena podkladového aktiva. Držitel opce si tak zajišťuje cenu tohoto aktiva v budoucnu. V případě kupní opce dosáhne výnosu, pokud je sjednaná cena podkladového aktiva vyšší než jeho cena v den realizace opce. V případě prodejní opce musí být pro dosažení výnosu cena podkladového aktiva v den realizace nižší než cena sjednaná. Pokud je rozdíl

mezi předem sjednanou cenou a aktuální cenou pro držitele opce nevýhodný, opci nemusí uplatnit. Utrpí ztrátu maximálně do výše vloženého kapitálu. Výnosu lze dosáhnout i prodejem samotné opce. Pokud dochází na trhu ke zvýšení ceny podkladového aktiva, roste i hodnota kupní opce. V případě prodejní opce dochází ke zvýšení její ceny, pokud tržní ceny podkladového aktiva klesají.

3.4.3 Rizika spojená s investováním do opcí

Cenové riziko Výši opční prémie a následnou tržní hodnotu opce ovlivňuje vývoj ceny podkladového aktiva. Rostoucí kolísavost ceny podkladového aktiva zvyšuje hodnotu opční prémie. Vyšší volatilita ceny zvyšuje pravděpodobnost uplatnění opce a znamená tedy její vyšší cenu. Naopak cena opce klesá, čím kratší je doba do splatnosti. Hodnota opce se každý den mění. Dojde-li ke změně ceny podkladového aktiva, opce často reagují neúměrně vysokým výkyvem. Dochází tak k tzv. pákovému efektu, který však funguje oběma směry. Riziko investice se zvyšuje s velikostí pákového efektu.

Měnové riziko Pokud je opce v CZK, žádné riziko nehrozí. V případě investice do měnové opce čelí kupující devizovým rizikům plynoucím z pohybu měnových kurzů.

Úrokové riziko Velikost úrokového rizika opce záleží na splatnosti a struktuře opce. Růst tržních úrokových sazeb má pozitivní vliv na hodnotu opční prémie kupní opce. V případě prodejní opce je dopad opačný.

Riziko likvidity Likvidita opce se zvyšuje s velikostí emise. Velikost rizika je průměrná až vysoká pro transakce na burzovním trhu, který podléhá regulaci. Pro transakce mimoburzovní je riziko průměrné.

3.4.4 Výhody

Výhodou tohoto investičního instrumentu je možnost držitele zabezpečit se proti změně ceny podkladového aktiva. Držitel má také šanci realizovat pákový efekt při úspěšném prodeji. Prodávající realizuje okamžitý příjem při vypsání, tato pozice však obecně přináší větší riziko. Výše celkové ztráty pro prodávajícího není limitována a může přesáhnout hodnotu opční prémie.

Investovat do opcí se doporučuje zkušeným investorům s dostatečnou znalostí tohoto nástroje a možnostmi sledovat aktuální dění na trhu. Kupující opce by si měl umět spočítat, jakým způsobem se může cena podkladového aktiva změnit, aby zůstala investice po zohlednění výše prémie a souvisejících transakčních nákladů zisková.

3.5 Warrant (Opční list)

3.5.1 Popis

Opční list je způsobem ocenění i obchodováním blízký opci. Obdobně jako u opce je jeho držitel oprávněn koupit či prodat podkladové aktivum (akcie, akciový index, měna, komodita) za předem sjednanou realizační cenu v průběhu doby platnosti opčního listu či v den jeho splatnosti. Prodávající je povinen podkladové aktivum prodat či koupit. U opčního listu k reálnému plnění, tj. k nákupu nebo prodeji podkladového aktiva, nedochází. Prodávající pouze vyplatí kupujícímu rozdíl mezi realizační a aktuální cenou. Opční listy proti opcím mají určitá omezení, která souvisejí především s možností vypisování. Cena opčního listu je dána velikostí rozdílu mezi realizační a aktuální cenou (vnitřní hodnota) a dobou do splatnosti opčního listu (časová hodnota). Časová hodnota opčního listu se se zkracující se dobou do splatnosti snižuje. Opční listy jsou obchodovány na burzách nebo na mimoburzovním trhu. Jejich cena je tedy ovlivněna i nabídkou a poptávkou investorů, pohybem ceny podkladového aktiva a úrokovou sazbou.

3.5.2 Výnos

Výnos z opčního listu je dán rozdílem mezi realizační a aktuální cenou podkladového aktiva. Při vyhodnocení investice je dále třeba odečíst kupní cenu opčního listu a transakční náklady. Ztráta kupujícího může být maximálně do výše investovaného kapitálu. Výše ztráty prodávajícího není nijak limitovaná. Neuplatněním práva spojeného s držbou opčního listu investorem vede k celkové ztrátě investice.

Opční list je pro investory atraktivní díky možnosti realizovat pákový efekt. I drobná změna ceny podkladového aktiva může způsobit velkou změnu ceny opčního listu. Vzhledem k tomu, že pákový efekt působí obousměrně, může vést nejen k velkému výnosu, ale v některých případech i ke ztrátě investovaného kapitálu.

3.5.3 Rizika spojená s investováním do Warrantů

Úvěrové riziko Kreditní riziko je dáno kredibilitou prodávajícího. Pokud se prodávající opčního listu dostane do platební neschopnosti a nebude schopen plnit své závazky, hrozí investorovi ztráta celého investovaného kapitálu.

Riziko likvidity Opční listy jsou zpravidla vydávány v menších emisích, což zvyšuje riziko jejich likvidity. Likvidita je dána zejména nákupní a prodejní kotací společností, která opční list emituje.

Úrokové riziko Velikost úrokového rizika opčního listu záleží na jeho splatnosti a struktuře. Růst tržních úrokových sazeb má pozitivní vliv na hodnotu kupního opčního listu. V případě prodejního opčního listu je vliv na hodnotu opačný. Kolísání úrokových sazeb má nepřímý dopad i na podkladové aktivum.

Cenové riziko Cenové riziko je dáno cenovou volatilitou podkladového aktiva. Pohyb ceny podkladového aktiva se promítá do hodnoty opčního listu vysokým výkyvem díky pákovému efektu. Ten může vést nejen k vysokým ziskům, ale i velkým ztrátám.

Měnové riziko Měnové riziko nastává při investici do měnových opčních listů. Hodnota opčního listu závisí na směnném kurzu měny podkladového aktiva.

3.5.4 Výhody

Opční list je považován za vysoce rizikový cenný papír. Vzhledem ke snižující se časové hodnotě opčního listu s blížící se dobou splatnosti se nedoporučuje koupě opčního listu těsně před koncem jeho platnosti. Investice do opčních listů by měli provádět pouze investoři, kteří jsou schopni identifikovat a zhodnotit všechna jejich rizika. Investor si musí uvědomit, že čím vyšší je pákový efekt opčního listu, tím je investice rizikovější. Obdobně jako u opce, zná kupující svou maximální ztrátu. U prodávajícího není výše ztráty omezena. Omezená likvidita sekundárního trhu může způsobit výkyvy ceny či potíže při úplném provedení objednávky.

3.6 Strukturované produkty

3.6.1 Popis

Strukturované produkty jsou investiční nástroje kombinované z několika finančních produktů, z nichž alespoň jeden je obvykle derivát. Deriváty jsou obecně finanční instrumenty, jejichž hodnota je odvozena od hodnoty podkladového aktiva (např. měna, komodita, akcie, index). Hodnotu derivátů dále ovlivňují i jiné faktory jako úrokové sazby, splatnost a volatilita podkladového aktiva.

Příkladem jednoduchých strukturovaných produktů mohou být zajištěné fondy, které kombinují termínovaný vklad a opci. Vklad tvoří obvykle zajišťovací složku a opce výnosovou složku. Jiným

příkladem může být garantovaný investiční certifikát, který bývá složen z nízkorizikového dluhopisu a opce. Dluhopis „garantuje“ do splatnosti návratnost kapitálu a opce potom tvoří případný výnos, participaci na podkladovém aktivu. V případě poklesu podkladového aktiva se opce neuplatní a investor tak získá alespoň garantovanou část vstupního kapitálu.

Strukturované produkty mohou být také vypovězeny předčasně nebo automaticky, v případě, že smluvený parametr nastane dříve. Strukturovaným produktů je na trhu celá řada, liší se konstrukcí, možnostmi výplaty a v neposlední řadě i názvoslovím, proto by se měl investor před jejich nákupem důkladně seznámit s produktovými podmínkami konkrétního cenného papíru.

3.6.2 Rizika

Obecně lze říci, že strukturované produkty přejímají rizika nástrojů, z nichž jsou složeny. Proto jsou určeny pro zkušenější investory. Investor by se měl před pořízením takového nástroje důkladně seznámit se všemi podmínkami a rozsahem potenciální ztráty. U strukturovaných produktů můžeme hovořit prakticky o všech typech rizik spojených s investováním do investičních nástrojů, byť v některých typech strukturovaných produktů je složením více nástrojů část rizik významně snížena.

Měnové riziko Pokud je investiční nástroj nebo jeho část denominovaná v cizí měně, v případě změny měnového kurzu může být výnos investice významně ovlivněn i v případě, že vývoj podkladového aktiva probíhá podle „očekávání“, přičemž na kurzu může investor vydělat i reálně ztratit.

Úrokové riziko Podobně jako měnové riziko vstupuje do výnosové míry investičních nástrojů další proměnná daná vývojem na investičním trhu – v průběhu času se vyvíjí hladina úrokových sazeb, přičemž změny úrokových sazeb působí inverzně – při růstu úrokových sazeb klesají ceny akcií a dluhopisů (u dluhopisů zároveň růst výnosů), na snížení úrokových sazeb reaguje trh růstem akcií i dluhopisů.

Riziko likvidity Pro investora znamená, že kurz investičního nástroje může být ovlivněn nízkou likviditou a klient nebude moci jej v požadovaný okamžik nakoupit či prodat. Toto riziko se projevuje zejména u maloobjemových investičních nástrojů a při obchodování mimo regulovaný trh (OTC).

Riziko emitenta (kreditní) Cenné papíry vydává emitent. Může se stát, že emitent nebude z nějakého důvodu schopný dostát svým závazkům a provádět výplatu výnosu, hodnoty cenného papíru. V extrémním případě hrozí ztráta celé investice. Riziko lze významně eliminovat výběrem důvěryhodného emitenta s vyšším ratingem a obchodováním na regulovaném trhu.

Riziko volatility Odvíjí se od podkladového aktiva derivátu ve strukturovaném produktu, některé typy derivátů mohou úplně ztratit svojí hodnotu, typicky opce nebo ztrácejí hodnotu v čase (warranty, tj. opční listy). Vedle toho se hodnota vyvíjí podle trhu, obvykle na denní bázi.

Riziko podkladového aktiva Pokud výplata úroků, dividend nebo jistiny je podmíněna budoucím vývojem podkladového aktiva nebo konkrétními událostmi (cena akcií, hodnota komodit, podkladových indexů apod.), může dojít podle vývoje ke snížení i zastavení výplaty. V souvislosti s podkladovým aktivem je potřeba vzít v úvahu všechna rizika související včetně úrokových, měnových, rizika emitenta, rizika odvětví, globálního i úvěrového rizika. Tyto faktory mohou v průběhu platnosti nástroje ovlivňovat jeho cenu. Riziko emitenta, odvětví, globální i úvěrové riziko může vést v krajním případě k totální ztrátě z důvodu omezení práv zajištěných věřitelů a nemožnosti oddělit a získat aktiva, která nejsou součástí majetku (konkurzní podstaty) v případě úpadku.

Vedle toho si investor musí být vědom daňových rizik.

**Riziko
pákového
efektu**

V případě, že součástí strukturovaného produktu je derivát s pákovým efektem, potenciální výnos i potenciální ztráta se zvyšuje s tímto parametrem a mění se také v čase, např. u warrantů (opčních listů) se pákový efekt zvyšuje s blížící se splatností.

3.6.3 Vybrané typy strukturovaných produktů

3.6.3.1 Akciové dluhopisy (Reverse convertible bond)

Akciové dluhopisy se od klasických liší především tím, že emitent má při splatnosti na výběr, jestli vyplatí nominální hodnotu v hotovosti nebo v předem určeném počtu akcií za dojednanou cenu. V dluhopisu je obsažená opční prémie, takže je u tohoto nástroje vyšší potenciální výnos za relativně krátké období.

Rizika

U akciových dluhopisů existuje riziko ztráty hodnoty podkladové akcie nebo indexu a dále riziko likvidity, neboť dostupnost na sekundárním trhu je limitována. Vedle toho investor musí vzít v potaz tržní rizika (měnové a úrokové) a riziko emitenta. S podkladovým aktivem potom souvisí riziko volatility.

3.6.3.2 Zajištěné a strukturované dluhopisové fondy

3.6.3.3 Popis

Zajištěné fondy mají obvykle pevně stanovené datum splatnosti a zaměřují se na dosažení minimálního výnosu daného v prospektu fondu. K datu splatnosti garantují vstupní kapitál nebo jeho část, případně další úrokové zhodnocení. Skutečný výnos pak může být vyšší. Na druhou stranu zajištění s sebou přináší náklady, které se obvykle projeví v poplatcích.

3.6.3.4 Rizika

U zajištěných fondů je podstatné riziko likvidity, měnové riziko (byť zajištěné fondy mohou být do určité míry zajištěny vůči měnovému riziku) a úrokové riziko (roste s lhůtou do splatnosti).

3.6.3.5 Investiční certifikáty bez páky

Investiční certifikáty patří mezi oblíbené strukturované produkty, protože představují alternativu k nákupu dluhopisů a akcií, investor si může vybrat z široké nabídky podle podkladového aktiva i rizikového profilu. Investiční certifikáty bývají navázané na vývoj jednotlivých akcií, akciové koše (baskets), akciové indexy, měnové kurzy i komodity a mohou přinést dodatečný výnos v době rostoucího, stagnujícího i klesajícího trhu. Vždy záleží na nastavení konkrétního produktu – podmínky jsou popsány v prospektu konkrétního certifikátu. Z právního hlediska jsou certifikáty dlužní úpisy, kdy emitent certifikátu se zavazuje investorovi za zapůjčené prostředky provést výplatu ve stanoveném rozsahu. U akciových certifikátů investor nevládní akcie samotné, ale v některých případech má právo na dividendu. Investiční certifikáty jsou emitovány ve velké míře renomovanými finančními institucemi a obchodují se přímo s emitentem (primární trh) nebo na burze (sekundární trh).

Základní kategorie certifikátů

Základními typy investičních certifikátů bez páky podle rizikovosti jsou **garantované certifikáty s ochranou kapitálu**, dále **bez kapitálové ochrany diskontní, expresní, indexové a participační certifikáty, outperformance certifikáty a bonusové certifikáty**.

Rizika

Nákup investičních certifikátů s sebou nese riziko emitenta vedoucí v krajním případě k totální ztrátě. Riziko lze eliminovat výběrem produktů na regulovaném trhu od renomovaných emitentů (s vysokým

ratingem). Riziko likvidity souvisí úzce s emitentem a oceňováním hodnoty certifikátu, které je omezeno pouze regulací trhu. U každého certifikátu v cizí měně existuje měnové riziko, které je proměnlivé. Investor by měl dále věnovat pozornost riziku podkladového aktiva – v případě extrémně negativního vývoje bude investor plně vystaven tržnímu riziku. U investičních certifikátů navázaných na komodity jsou podkladovým aktivem futures kontrakty, při negativním vývoji tak může emitent certifikát předčasně ukončit a vyplatit tržní hodnotu.

3.6.3.6 Pákové investiční certifikáty

Pákové investiční certifikáty jsou vysoce rizikové investiční produkty někdy označované také jako turbo nebo knock-out certifikáty. Investor koupí certifikát za část jeho hodnoty a zbytek financuje úvěrem (margin trading – obchodování na úvěr). Vzniká tak páka – investor může za menší částku znásobit zisk, ale i prodělek. V krajním případě investor přijde o investovaný kapitál a ještě musí uhradit úvěr. Při výběru turbo certifikátů by se měl investor vedle základních parametrů zaměřit na následně zmíněné charakteristiky.

Základní parametry pákových certifikátů

Poměr úpisu – kolik kusů certifikátu je nutné pro získání jednotky podkladového aktiva

Strike – cena podkladového aktiva, u růstových certifikátů se stanoví kurz rozdílem mezi aktuální cenou a strike, u certifikátů na pokles potom odečtením aktuální ceny od strike.

Knock-out – cena podkladového aktiva, kdy certifikát ztrácí hodnotu. Růstový turbo certifikát se stane bezcenným v okamžiku, kdy podkladové aktivum prolomí spodní bariéru – tj. hodnota dosáhne nebo propadne pod stanovenou hranici. U certifikátu na pokles je to opačně – ztrácí hodnotu, když hodnota podkladového aktiva přesáhne horní bariéru a trend trhu jde proti očekávání.

Cap – emitentem ohraničený maximální podíl výnosu investora na podkladovém aktivu, pokud kurz vzroste nad cap, investor se na růstu výnosově již nepodílí. Cap souvisí také s diskontem, což je úroveň slevy diskontovaného certifikátu oproti přímé investici do podkladového aktiva.

Gear – určuje u certifikátů úroveň, o kterou vzroste/klesne hodnota certifikátu, pokud se změní hodnota podkladového aktiva o 1%.

Rizika

Rizika pákových certifikátů jsou shodná jako u certifikátů bez páky. Navíc přináší riziko pákového efektu vysvětleného výše – výnos/ztráta neroste lineárně podle podkladového aktiva, ale exponenciálně. Investor by měl být na potenciální vysoké ztráty připraven. Riziko prolomení knock-out hranice – pokud podkladové aktivum před splatností dosáhne knock-out limit, končí platnost certifikátu, který pozbývá hodnoty nebo je vyplacena předem určená zbytková hodnota. Knock-out hranice lze přitom dosáhnout klidně jedním realizovaným obchodem za cenu určenou v knock-outu.

3.7 Swapy

3.7.1 Popis

Swap je dohoda mezi dvěma či více stranami o výměně budoucích periodických plateb z podkladového aktiva ve stanoveném období. Společným rysem většiny swapů je fakt, že se jedná o mimoburzovní deriváty, jelikož jsou přizpůsobeny na míru oběma stranám. Mezi nejčastějšími swapy se řadí úrokové (Interest Rate Swap), měnové swapy a cross currency swapy (dohoda o výměně jistiny dvou měn a úrokových nákladů s nimi spojených).

3.7.2 Výnos

Výnos je dán rozdílem mezi fixní a aktuální hodnotou podkladového aktiva/měnového kurzu/úrokové sazby atp. Např. kupující úrokového swapu (plátce fixního úroku) profituje z nárůstu úrokových sazeb. Prodávající úrokového swapu (příjemce fixního úroku) naopak na obchodu vydělá v případě poklesu úrokových sazeb. Výnos nelze stanovit předem.

3.7.3 Rizika

Úvěrové riziko Úvěrové riziko swapu spočívá v nebezpečí platební neschopnosti partnera, nebo insolvence, tj. možné dočasné nebo trvalé neschopnosti splnit závazky ze swapu, a tím vzniku případné nutnosti pokrytí transakce prostřednictvím trhu. To může být v některých případech nevýhodné.

Úrokové riziko Úrokové riziko v případě úrokových swapů (IRS) spočívá v nejistotě ohledně budoucích změn tržních úrokových sazeb.

Měnové riziko Měnové riziko v případě měnových swapů spočívá v nejistotě ohledně budoucích změn měnových kurzů.

Riziko transferu Možnosti transferu jednotlivých měn mohou být omezena v důsledku devizové kontroly ze strany státu vydávajícího danou měnu, což může ohrozit realizaci transakce.

3.7.4 Výhody

Swapy slouží investorům jednak za účelem řízení rizika, ale i ke spekulaci či snížení transakčních nákladů. Protistrany si nabízejí výhodnější podmínky dané podmínkami jejich domácího trhu. Investor musí zvážit vyšší potenciální ztráty, kterou nelze předem stanovit a není nijak omezena.

3.8 Forwardy

3.8.1 Popis

Forward je mimoburzovní dohoda dvou či více stran, v níž se zavazují koupit či prodat podkladové aktivum za předem stanovených podmínek v danou dobu v budoucnu.

3.8.2 Výnos

Výnos je dán rozdílem ceny sjednané v dohodě a aktuální cenou podkladového aktiva. Kupující profituje, je-li aktuální cena méně výhodná než cena realizační. Potenciální ztráta není omezená.

3.8.3 Rizika

Cenové riziko Úvěrové riziko forwardu spočívá v nebezpečí, že v den realizace forwardu bude možné pořídit podkladové aktivum za cenu výhodnější, než byla sjednána v dohodě. Velikost rizika závisí na volatilitě ceny podkladového aktiva.

Úvěrové riziko Úvěrové riziko forwardu spočívá v nebezpečí platební neschopnosti partnera, nebo insolvenční tj. možné dočasné nebo trvalé neschopnosti splnit závazky z forwardu, a tím vzniku případné nutnosti pokrytí transakce prostřednictvím trhu, což může být v daný okamžik nevýhodné.

Úrokové riziko Úrokové riziko v případě úrokových forwardů spočívá v nejistotě ohledně budoucích změn tržních úrokových sazeb.

Měnové riziko Měnové riziko v případě měnových forwardů spočívá v nejistotě ohledně budoucích změn měnových kurzů.

Riziko likvidity Riziko likvidity je dáno mírou individualizace podmínek obchodu. Čím více je kontrakt „šitý na míru“ protistraně, tím je likvidita instrumentu nižší.

3.8.4 Výhody

Forwardy slouží investorům jednak za účelem řízení rizika, ale i ke spekulaci či snížení transakčních nákladů. Investor si musí uvědomit, že výnos nelze předem stanovit a potenciální ztráta může být neomezená. Vzhledem k tomu, že se jedná o mimoburzovní obchod, mohou se smluvní strany dohodnout na konkrétních podmínkách obchodu. Zároveň je třeba brát na vědomí, že likvidita instrumentu je omezená.

3.9 Instrumenty peněžního trhu

3.9.1 Popis

Mezi investiční nástroje peněžního trhu patří např. **depozitní certifikáty, obligace, krátkodobé cenné papíry emitované korporacemi** atd. Společným rysem je *krátkodobý horizont investování*. Investici je možné provést přímo či prostřednictvím fondů peněžního trhu.

Fondy peněžního trhu nabízejí různé investiční strategie a umožňují investovat volné finanční prostředky jak na tuzemském, tak i na zahraničním trhu.

3.9.2 Výnos

Investiční strategie je vždy určena v prospektu cenného papíru. Investoři investující prostřednictvím fondů peněžního trhu mohou dosáhnout výhodnějších podmínek a tím i vyššího výnosu díky tomu, že fondy peněžního trhu kumulují velké objemy peněžních prostředků. Výnos bývá zpravidla vyšší než úroková míra, kterou nabízejí banky na spořicí účtech či termínovaných vkladech.

3.9.3 Rizika

Úvěrové riziko Úvěrové riziko je dáno investiční strategií fondu a jeho správci. V případě přímé investice do cenného papíru je dáno kredibilitou emitenta.

Likvidní riziko U instrumentů peněžního trhu neexistují organizované sekundární trhy, není tedy jistota snadné možnosti jeho prodeje, pokud se emitent nezaručí, že investovaný kapitál vyplatí v kteroukoliv dobu a je dostatečně důvěryhodný, že svůj závazek splní.
V případě investování prostřednictvím peněžních fondů se jedná o velmi likvidní investici.

Měnové riziko V případě investičních nástrojů denominovaných v domácí měně je nulové. Riziko investice do cenných papírů v cizí měně je dáno volatilitou pohybu měnových kurzů.

Úrokové riziko Pohyb úrokových sazeb ovlivňuje čistou hodnotu aktiv.

3.9.4 Výhody

Jedná se o relativně bezpečnou formu investování. Investice do těchto instrumentů je vhodná pro konzervativní investory a investory, kteří chtějí investovat na kratší časový horizont.

V případě investování prostřednictvím peněžních fondů doporučujeme sledovat, dle jakých předpisů byl daný peněžní fond založen. Peněžní fondy mohou být založeny dle českých či zahraničních právních předpisů. Investování prostřednictvím peněžních fondů umožňuje i individuálním investorům investovat do instrumentů, ke kterým by jinak měli složitý přístup. Na druhou stranu je investování touto cestou zpravidla spojeno s vyššími poplatky.

3.10 Kategorizace klientů

3.10.1 Povinnost banky provádět kategorizaci klientů

Banka je povinna v souladu se ZPKT kategorizovat všechny své klienty, kterým poskytuje investiční služby a o provedené kategorizaci je informovat. Ve smyslu právních předpisů jsou rozeznávány tři kategorie klientů a to:

- běžný, neprofesionální klient
- profesionální klient a
- způsobilá protistrana (profesionální klient).

Pro zařazení klienta do kategorie Banka vychází z informací, kterými o klientovi disponuje.

3.10.2 Právní vymezení kategorií klientů

Neprofesionální klient je - klient, který není označen za profesionálního klienta.

Profesionální klient

Do této kategorie byl klient zařazen na základě skutečností, že je jedním z uvedených subjektů:

- a) banka,
- b) spořitelni a úvěrní družstvo,
- c) obchodník s cennými papíry,
- d) pojišťovna,
- e) zajišťovna,
- f) investiční společnost,
- g) investiční fond,
- h) penzijní společnost,
- i) jiná osoba, která vykonává svou podnikatelskou činnost na finančním trhu na základě povolení uděleného orgánem dohledu nad finančním trhem nebo na základě zápisu do registru provedeného orgánem dohledu nad finančním trhem, zejména platební instituce, instituce elektronických peněz, vydavatel elektronických peněz malého rozsahu, poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru, hlavní administrátor, investiční zprostředkovatel, pojišťovací agent, pojišťovací makléř, samostatný zprostředkovatel spotřebitelského úvěru, samostatný likvidátor pojistných událostí, provozovatel platebních systémů s neodvolatelností zúčtování, provozovatel vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání a centrální depozitář, avšak s výjimkou vázaného zástupce investičního zprostředkovatele, vázaného zástupce podle zákona o spotřebitelském úvěru, vázaného zástupce obchodníka s cennými papíry, vázaného zástupce penzijní společnosti, vázaného pojišťovacího zprostředkovatele, podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele a výhradního pojišťovacího agenta,
- j) osoba, která jako svoji rozhodující činnost provádí sekuritizaci,
- k) osoba, která obchoduje na vlastní účet s investičními nástroji za účelem snížení rizika (hedging) z obchodů s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. d) až k) ZPKT a tato činnost patří mezi její rozhodující činnosti,
- l) osoba, která obchoduje na vlastní účet s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. g) až i) ZPKT nebo komoditami a tato činnost patří mezi její rozhodující činnosti,
- m) právnická osoba, která je příslušná hospodařit s majetkem státu při zajišťování nákupu, prodeje nebo správy jeho pohledávek nebo jiných aktiv, anebo při restrukturalizaci obchodních společností nebo jiných právnických osob s majetkovou účastí státu,

- n) zahraniční osoba s obdobnou činností jako některá z osob uvedených v písmenech a) až m),
- o) stát nebo členský stát federace,
- p) Česká národní banka, zahraniční centrální banka nebo Evropská centrální banka, a
- q) Světová banka, Mezinárodní měnový fond, Evropská investiční banka nebo jiná mezinárodní finanční instituce.
- r) právnická osoba založená za účelem podnikání (včetně zahraniční osoby), která podle poslední účetní závěrky splňuje alespoň 2 ze 3 kritérií, kterými jsou:
  - 1. aktiva celkem odpovídající částce alespoň 20 000 000 EUR,
  - 2. roční úhrn čistého obrátu odpovídající částce 40 000 000 EUR,
  - 3. vlastní kapitál odpovídající částce alespoň 2 000 000 EUR.

a požádal předepsaným způsobem Banku o zařazení do kategorie profesionálního zákazníka a Banka s tím za podmínek daných ZPKT souhlasila.

Profesionálním klientem se rozumí také osoba, která Banku požádá, aby s ní zacházela jako s profesionálním zákazníkem, a ta se žádostí souhlasí a která splňuje alespoň 2 z těchto 3 kritérií: 1. provedla za každé z posledních 4 po sobě jdoucích čtvrtletí na příslušném evropském regulovaném trhu nebo v příslušném mnohostranném obchodním systému provozovaném osobou se sídlem v členském státě Evropské unie obchody s investičním nástrojem, jehož se žádost týká, ve významném objemu a v průměrném počtu alespoň 10 obchodů za čtvrtletí, 2. objem jejího majetku tvořeného peněžními prostředky a investičními nástroji odpovídá částce alespoň 500 000 EUR, 3. vykonávala po dobu nejméně jednoho roku nebo vykonává v souvislosti s výkonem svého zaměstnání, povolání nebo funkce činnost v oblasti finančního trhu, která vyžaduje znalost obchodů nebo služeb, jichž se žádost týká.

Způsobilá protistrana je

profesionální klient uvedený v ZPKT, kterému Banka poskytuje investiční služby podle § 4 odst. 2 písm. a, b, nebo c) ZPKT a vůči kterému Banka není povinna plnit povinnosti stanovené ZPKT.

3.10.3 Poučení o klientské kategorizaci a právech přestupu

ZKPT stanovuje povinnosti poskytovatelům investičních služeb ve vztahu s klienty a to podle definovaných kategorií klientů. Rozdílné zacházení s klienty podle zákonných kategorií lze spatřovat zejména:

- I. úrovni ochrany klienta. Neprofesionální klient má zajištěnu maximální míru ochrany od banky. Profesionálnímu klientovi je Banka povinna poskytnout minimální nutnou míru ochrany. Způsobilé protistraně není poskytována při provádění investiční služby žádná ochrana.
- II. předávaných informačních povinnostech. Neprofesionální klient má právo získat na rozdíl od profesionálního klienta detailní informace související s poskytováním investičních služeb podle ZPKT.
- III. v podrobném provádění testů vhodnosti a přiměřenosti investičních nástrojů. Při poskytování investičních služeb profesionálnímu klientovi je Banka oprávněna předpokládat některé odpovědi.

3.10.4 Změna kategorie klienta

Klienti, kterým Banka poskytuje investiční služby, mají právo banku požádat o změnu v kategorii klienta. Změna kategorie klienta se může týkat buď i) poskytované investiční služby nebo ii) obchodu nebo obchodů s určitým investičním nástrojem. Neprofesionální klient má při splnění zákonem daných kvantitativních limitů možnost požádat o přestup z kategorie neprofesionálního klienta do kategorie profesionálního klienta. Tento přestup je současně spojen se ztrátou dosavadní míry ochrany a úrovně zacházení. Neprofesionální klient si musí být vědom, že může v takovém případě dojít ke ztrátě nároku na

výplaty náhrady ze zahraničních systémů obdobných Garančnímu fondu obchodníků s cennými papíry a rovněž k omezení plnění některých povinností bankou podle ZPKT. Profesionální klient může požádat o přestup do kategorie s vyšší mírou ochrany (kategorie neprofesionálního klienta).